

Innvandrerregnskapet står til stryk

Jo bedre man blir kjent med innvandrere, jo høyere tillit får man til dem. Med innvandrerregnskapet er det motsatt.

«**E**in neger stod på Ål stasjon», synger Hellbillies. Vi får ikke vite hvordan det gikk med denne førstegenerasjonsinnvandreren. Men at han hadde større innflytelse på samfunnsøkonomien enn det han eventuelt tjente som medarbeider på nærbutikken, det er sikkert. For som Hellbillies synger: «For meg so va'ræ ein sensasjon».

Er sensasjonen samfunnsøkonomisk relevant? Selvsagt. Innvandrere gjør noe med oss. De skaper undring og nysgjerrighet, frykt og uro. De kan bidra til nytenkning og innovasjon, men de kan også påvirke tillits- og konfliktnivået i samfunnet.

Mye av dette er belyst i Brochmann II-utvalgets rapport «Integrasjon og tillit» som kom i februar. Men når samfunnsøkonomene fra SSB får boltre seg i kapittel 8, reduseres de samfunnsøkonomiske konsekvensene av innvandring til et spekulativt kapittel om inntektsoverføringer og statsfinanser, hvor det blant annet heter at en mann fra landgruppe 3 koster 94.000 kroner i året.

Analysen - som blir gjentatt i perspektivmeldingen - kommer skjevt ut fra starten: «Hvis nye innvandrere har samme sysselsetting og produktivitet som gjennomsnittsinbyggeren, påvirkes i utgangspunktet ikke innbyggernes gjennomsnittsinntekt av innvandring» (NOU 2017:2, s. 145).

Påstanden er opplagt uriktig, også i «utgangspunktet». Den hviler på en forutsetning om at ulike menneskers samhandling ikke påvirker produktivitet og inntektsnivå, eller sagt på en annen måte, at vi ikke har et samfunn. Nyere økonomisk forskning er opptatt av å identifisere «peer effects»: hvordan påvirker vi hverandre, og hvordan påvirker dette økonomien? Det er en krevende øvelse, selv på mikronivå. SSB-forskere hopper bukk over denne type problemer og regner seg frem til tall med to streker under - på makronivå.

Det er mulig det aldri var ambisjonen til Brochmann II-utvalget å tegne et fullstendig bilde av de samfunnsøkonomiske konsekvensene av innvandring, skriver artikkelforfatteren. Foto: Aleksander Nordahl

Fredagskronikken

Ola Kvaløy

De skaper også inntrykk av at den enkeltes bidrag til samfunnsøkonomien er gitt ved nettobidraget til statskassen, noe som er problematisk. En persons lønn (og derav skatt) er i beste fall et imperfekt mål på vedkommende sitt bidrag til virksomheten han eller hun jobber for. Men et land er mer enn summen av virksomhetene. Et land er et lag, og alle som

studerer lagarbeid, vet hvor komplisert det er å identifisere den enkeltes bidrag.

Det er mulig det aldri var ambisjonen å tegne et fullstendig bilde av de samfunnsøkonomiske konsekvensene av innvandring. Problemet er at det aktuelle kapitlet i Brochmann II nettopp har fått navnet «Samfunnsøkonomiske konsekvenser av høy innvandring». Dette er kapittel 8 i en NOU som også har et kapittel 9 kalt «Samhold og tillit» - som om dette ikke skulle ha betydning for samfunnsøkonomien.

Brochmann II reduserer dermed samfunnsøkonomifaget til noe lite og stusslig. Det gir seg ulike utslag, ikke minst demonstrert av retorisk sterke journalister som Sven Egil Omdal og Jon Hustad. Mens Omdal raljerer med samfunnsøkonomene fordi han tror at det som blir presentert i Brochmann II er samfunnsøkonomi, bruker Hustad analysen for langt mer enn den er verdt, og han avslører hvor forførende tall kan være for folk som ikke forstår hva samfunnsøkonomi egentlig handler om.

Skal man forske på den økonomiske effekten av innvandring, må man også gå på mikronivå, og studere flere variabler. Et godt eksempel er et ferskt forskningsarbeid av

Henning Finseraas, Torbjørn Hanson, Åshild Johnsen, Andreas Kotsadam og Gaute Torsvik. De ser på sammenhengen mellom innvandrerkontakt og tillit. Får man mer eller mindre tillit til mennesker med innvandrerbakgrunn hvis man blir eksponert for innvandrere?

Spørsmålet er komplisert å besvare fordi folks innvandrer-eksponering ikke er tilfeldig.

Forskerne løser dette ved å studere rekrutter som på bakgrunn av loddrekning blir boende på rom med rekrutter med innvandrerbakgrunn («minoritetsrekrutter»). Ved hjelp av et tillitsspill finner de at rekrutter som tilfeldigvis har bodd på rom med minoritetsrekrutter, opparbeider høyere tillit til mennesker med minoritetsbakgrunn enn de som ikke har bodd på rom med minoritetsrekrutter.

Effekten er spesielt stor for dem som kommer fra områder med høy innvandring. Disse har i utgangspunktet lavere tillit til innvandrere, men får langt høyere tillit etter noen uker med dypere kontakt.

Forskerne er forsiktige med å trekke klare konklusjoner. Men de viser interessante kausale sammenhenger mellom integrering og tillit; sammenhenger som selvsagt er relevante skal man

Et land er mer enn summen av virksomhetene. Et land er et lag, og alle som studerer lagarbeid, vet hvor komplisert det er å identifisere den enkeltes bidrag

gjøre samfunnsøkonomiske konsekvensanalyser av innvandring.

Studier som dette blir publisert i anerkjente vitenskapelig økonomitidsskrift. Dette i motsetning til den type grandiose «innvandrerregnskap» som Brochmann II presenter.

Ola Kvaløy, professor i økonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger og NHH

Mer debatt s. 30-32 →

Meglers undersøkelsesplikt av boligkjøpere som har privat finansiering, bør reguleres strengere enn det gjøres i dag

Hermon Melles, saksbehandler hos Jussformidlingen

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.